

Barndommens Søndergade 1940

Jeg vil her beskrive Søndergade i Vejen som jeg husker den som barn, d.v.s. ca. 1940. Lad mig starte med den østlige side af Søndergade: på hjørnet af Søndergade og Mindevej lå et hvidt hus hvor smedemester Jæger boede, og han havde værksted der hvor apoteket nu ligger. Dette værksted lå her i mange år og jeg husker tydeligt en gang min kone og jeg skulle til fest på Hansens Hotel (ca. 1956). Vi kom gående ad Mindevej mod Søndergade og lige før vi nåede smedeværkstedet lød der et brag og en benzintank fløj over vejen lige foran os. Det var en smed der havde prøvet at svejse direkte på en traktors benzintank med masser af dampe.

På det modsatte hjørne var der tricotageforretning som i mange år blev drevet af Bertha Christensen. Her købte min mor heldigvis en del tøj til os børn, så hun blev betragtet som fast kunde, og det var vi børn meget glade for, for hvert år i december fik alle faste kunder udleveret et flot julehæfte til alle børn i familien. Hvert år når julen nærmede sig kunne vi næsten ikke vente til Bertha Christensen udleverede disse hæfter - er der noget at sige til at vi børn syntes at det var byens bedste forretning?

I den næste forretning residerede farvehandler Kronhøj, og derefter var der en lille skotøjsforretning som var ejet af M.C. Jensen. Så fulgte det store, flotte posthus, og ved siden af denne bygning havde "mi søster" Anne Marie Jensen en lille skohtøjshandel (hun var søster til M. C. Jensen).

Så fulgte en stor bygning hvor der blev solgt herretøj. Det var en ekviperingshandler og en skrædder der var gået sammen under navnet Jensen & Petersen.

På det modsatte hjørne af Fredensgade og Søndergade lå Palmehaven, én af byens få restauranter og den eneste i sydbyen. Palmehaven blev flittigt benyttet af diverse foreninger - bl.a. holdt Vejen Ungdomsforening mange arrangementer her om aftenen. Om dagen

blev der spillet meget kort i Palmehaven, og det kan jeg skrive under på - hvordan det? Jo, da jeg et årstid (1943-44) var mælkedreng hos Søren Knudsen kørte vi mælk ud til kunderne i hestevogn, og ruten gik altid fra Askovvej-Søndergade-Fredensgade -Rolighedsvej-Mindevej-Nørregade. Når vi så ca. midt formiddag kom til Palmehaven skulle min chef lige ind og have en cigar og et spil kort (det blev tit til mange spil) og i begyndelsen stod jeg troligt udenfor og ventede, men det irriterede mig meget. Så efter at have gjort det et par uger var min tålmodighed slut og jeg fortsatte ruten sammen med den tålmodige og stedkendte hest - jeg solgte en masse mælk og det passede lige at chefen stødte til os når vi nåede frem til føromtalt smedeværksted. Til at begynde med fik jeg lidt skældud for at køre alene, men siden var det bare helt i orden!! A`propos mælkehandler Knudsen så gik der ry om hans lune, men en dag kom han til kort overfor hans gode ven, postbud Hans Pedersen. Begge de herrer havde en sparsom hårpragt og det var tit årsag til drillerier. Så en dag da Knudsen kom forbi Posthuset hvor Hans stod og kiggede ud sagde Knudsen "Du kunne jo lige så godt stikke den anden ende ud Hans" hvortil Hans svarede "Det gjorde jeg i går, og så råbte mange forbipasserende, godaw mælkehandler Knudsen".

Nå, men efter Palmehaven, og bygget sammen med denne, var der et stort bageri med tilhørende butik, ejet af Marius Møller Så fulgte fru Lundgaards viktualieforretning og derefter en lille cigarforretning drevet af A. Baun . (han var vist indremissionsmand), men man kunne godt købe både øl og røgtobak efter lukketid.

Så kom én af byens mange købmænd, Viggo Madsen, og derefter Importøren, en kædeforretning med isenkram o. l. - den blev bestyret af Herluf Fisker. Derefter kom H. Thams` møbelpolsterværksted med butik, og i det sidste hus før Plantagevej boede en skomager, men huset var ejet af A. Baun.

På det modsatte hjørne af Søndergade og Plantagevej lå der en statelig, hvidkalket villa hvor direktør O. Haagensen boede (villaen ligger der endnu, men den har desværre skiftet farve). Derefter kom Conrad Møllers Auto - først et toetages hus med butik foruden og bolig på 1.sal (her boede én af vore afholdte lærerinder frk.Pontoppidan). Lidt

tilbage fra gaden var der auto- værksted og forhandling af Folkevogne, og derefter kom et lille dobbelthus hvor Henry Jørgensen og Christian Sørensen boede.

Det næste hus var meget yndet af alle skolebørn på Bakkely Skole (på den anden side af gaden), thi her havde Slik-Karen en lille købmændsbutik, og det slik der i tidens løb er blevet købt af skolebørnene er i fald ikke i småtingsafdelingen!!

På det andet hjørne af Søndergade-Grønnegade var der et mælkeudsalg fra Vejen Andelsmejeri, og her blev der i mange år kun solgt mejeriprodukter, men på et tidspunkt begyndte man også at sælge Slikvarer og blev dermed en konkurrent til naboen! Mælkeudsalget havde til huse i nr. 39, og det var den sidste butik i Søndergade.

I nr.41 boede K. Andersen og i nr. 43 boede Ditte og Marius Kristensen. Ditte havde en overgang en meget lille is og slikbod, men hun kunne nok ikke rigtig konkurrere med naboerne, så denne bod eksisterede ikke ret længe.

I nr. 45 boede kørelærer Bendiksen, i nr. 47 boede Blinde-Peter alene, og af én eller anden grund var vi børn lidt bange for ham selv om han aldrig gjorde nogen ondt - det var måske fordi han altid gik rundt med sin blindestok og følte sig frem?

Så kom et hus med stor garage som tilhørte vognmand Ejner Klockmann som havde en stor lastbil - han kørte meget for Jydsk Stakitfabrik som var en nyere virksomhed i Vejen.

I nr. 51 boede Petra og Jens Christensen og i nr. 53 boede Peter Mikkelsen som var chauffør på Alfa.

De næste huse kan jeg ikke huske beboernavne, men i nr. 61 boede H. Hundebøll, derefter Rasmus Pedersen, mutter Greiss, Sigfred Pedersen og i nr. 71 boede en enlig mand som aldrig hed andet en lille Søren.

I nr. 73 boede rutebilejer Carl Marius Poulsen som kørte sin rutebil fra Vejen til Skodborg, Københoved, Rødding og måske til Toftlund? Vores faster boede dengang i Københoved, og da hun havde mange frugttræer sendte hun af og til en kasse frugt med rutebilen (det kostede vist 25 øre i fragt!). Disse æbler får mig til at tænke på en tragisk hændelse som vistnok fandt sted i 1939. - Militæret holdt øvelser på vores egn, og mor delte gavmildt ud af æblerne til soldaterne som gerne ville have frugt. Mens soldaterne holdt pause og spiste æbler gik en af de lokale drenge (Graf) af nysgerrighed hen og pillede ved nogle geværer med det resultat at de væltede og et skud gik af og dræbte drengen. Rutebilejeren boede i et dobbelthus, og i den anden ende boede tromlefører Mortensen.

Nr. 77 kan jeg ikke huske, men i nr. 79 boede postbud Waaben som efter arbejdstid kørte Taxa i sin bil (dengang hed det ikke Taxa her i byen - det hed en Lillebil!) Efter Waabens hus var der et langt stykke mark før man kom til møller Frederiks hus. Hans borgerlige navn var altså Frederik Pedersen og han boede i huset sammen med sin søster Gudny, som var én af de to ansatte på kommunekontoret!

I næste hus boede Chr. Jepsen, i næste Svend Olsen, i næste Chr. Madsen og så kom der et større hus ejet af Vejen kommune, og her var der 3 forskellige lejere.

Derefter var der en tom grund og så fulgte det hus som min far købte af postbud Trans i 1930. Huset bestod af 2 lejligheder og de var begge temmelig misrøgtede så far måtte i gang med en stor restaurering inden lejlighederne kunne beboes igen (jeg mener at far fortalte at han brugte 50 kilo gips foruden meget andet). Efter at have boet der nogle år købte far den tomme grund ved siden af, og der plantede han en lille frugtplantage hvor vi børn i mange år havde en herlig legeplads - ja tit havde vi besøg af alle nabobørnene fordi der var så god plads!

Derefter var der 2 landbrugsejendomme, i det første boede Hans Jørgensen og i det næste Marius Maribo. Så kom et lille hus beboet af M. Mortensen og så et landbrug som også virkede som gartneri, drevet af gartner Andersen som han altid blev kaldt.

Her mener jeg at Søndergade sluttede og blev til Skodborghusvej, men jeg vil lige nævne de to første huse her idet de ligesom hørte med til "byen" selv om det var landbrug. I det første boede Anders Andersen, som var gift med Johanne og som havde 4 drenge; Asmus, Jens, Egon og Thorvald. Alle blev selvstændige i Vejen. I det andet boede 2 søstre, Karoline og Anne. Anne var i mange år ansat på Centraltrykkeriet A/S og Karoline passede gården.

Vestsiden af Søndergade.

Umiddelbart efter viadukten gik der en lille vej op til en stor, hvid bygning hvor der i mange år var fotografisk atelier - senere blev der bibliotek her (Søndergade 2). Søndergade 4 var også en stor bygning der både rummede kiosk og telegramhal og privatbolig på 1.sal til Viggo Jensen og familie.

Desuden var der et lejemål hvor A. Weitz og frue havde massageklinik og lysbadeanstalt som det hed dengang. Sammenbygget med nr.4 var der en lille bygning hvor der var barber og frisørsalon. Derefter var der en bred indkørsel til Karl Knudsens slagteri, og umiddelbart derefter en stor bygning i 3 etager med slagterbutik fornedet og slagtermesterens privatbolig foroven.

Derefter, på hjørnet af Søndergade og Jyllandsgade, en statelig bygning hvor Vejen Sparekasse havde til huse.

Bygningen på modsatte hjørne var måske gadens mest spændende, for det var en rigtig købmandsgård med kolonialhandel ud mod Søndergade og en stor gård mod vest hvor der var korn og foderstofhandel. Vi drenge syntes i al fald at det var spændende, hvis vi måtte køre med i hestevognen når én af "Knudebønderne" skulle ind til P. Lauritsen for at hente korn eller kunstgødning. Vi kørte ind gennem porten som vendte ud mod Jyllandsgade, ind på den brolagte gårdsplads og hen under en luge på øverste etage hvorfra korn eller foderstof blev hejst ned i vognen. Hvis vi så fik lov til at komme med ind i butikken for at betale - så var lykken gjort, for så fik vi næsten altid et bolsje eller to.

Så kom der en manufakturhandler Harald Nielsen og derefter en stor butik som blev drevet af isenkræmmer Hübbe. Så kom der en lille butik med værksted hvor cykelsmed Sommerlund residerede, og derefter en stor bygning hvor der var lejligheder i tre etager, og i gården bagved havde "Rullemarie" en lille rulleforretning hvor alle de mennesker der ikke selv havde en rulle, fik rullet deres tøj.

Så kom der en bred indkørsel som Diplom Is brugte for at få deres biler i garagerne i gården. Så kom der et stort udlejningskompleks ejet af lærer Terpager fra Gamst - i de øverste etager var der lejligheder og forneden var der 2 butikker - den ene lejet af Tatol (sæbe, parfume og toiletartikler) og den anden var lejet af Vejen Trælasthandel til deres udstilling af støbegods.

Derefter et privathus med en meget lille butik hvor kurvemager laCour boede og solgte kurvevarer, og ved siden af denne endnu en lille butik med brødudsalg. Jeg kan huske, at hvis vi fik uventede gæster og mor for en sjælden gangs skyld ikke havde hjemmebag nok, så blev én af os sendt hen i brødudsalget efter en roulade - Roxy hed den.

I næste bygning var der gartnerforretning som A.D.Falch drev. Den sidste bygning før Askovvej var autohandel og autoværksted og her blev der solgt Fordbiler af direktør Haugaard.

På den anden side af Askovvej boede I.C. Heuch som var én af byens 2 læger og derefter kom Bakkely Skole.

Så kom der en privatvilla lige før Torpsalle hvor møbelfabrikant Søren Villadsen boede, og på det modsatte hjørne lå hans anerkendte møbelfabrik.

Så var der ikke flere virksomheder eller butikker, men derimod en række private huse af forskellig størrelse. I det første boede H. Ullerup, i det næste K. Maribo, derefter K. Waldeier, så kom møllebygger I. Overgaard, dernæst et lille hus som jeg ikke husker ejeren af.

Så kom et åbent stykke mark hvor gartner Bill i flere år dyrkede jordbær til sin butik. Så fulgte et lille hus hvor postbud A. Trans boede (det var for øvrigt ham min far i 1930 købte hus af længere ude i Søndergade)

Derefter havde gartner J. Junker en stor frugthave og den sidste ejendom før Skodborghusvej var Lille Dalgaard, en stor gård som var større end Store Dalgaard der lå noget længere ude, nærmest sydvest for Lille Dalgård.

Louis Timmermann

februar 2011